

Könyvtermés

ALBERT VALÉRIA rovata

Vadfajokból védett állatfajok

Oroszi Sándor természetvédelem-történeti kutatásai során szükség-szerűen jutott el – az állatvilágnak a történelmi időszakban bekövetkezett változásait sorra vevő – történeti állattartáshoz. Mint könyve elején kiemeli: „Jelen könyvünkben az egykor és ma is vadászott állatfajokat vesszük sorra. Minden egyes vadfaj esetében igyekszünk bemutatni, hogy előbb

a vadászati kezelés, a jogszabályban megfogalmazott szakmai elvárások, majd – a már védettek körében – a természetvédelmi előírások milyen, ma látható eredményre vezettek. Feldolgozásunk célja a va-

dászat és a természetvédelem közös, egymásba fonódó gyökereinek feltárása, s a lehetséges további együttes célok bemutatása.”

Az Erdészettörténeti Közlemények XXI. köteteként megjelenő könyvben azonban ennél többet ad, mert nem csupán az egykor vadászott, ám ma már esetenként veszélyesen megritkult vagy a történelem folyamán a Kárpát-medencéből kihalt állatfajokról ír (például a tűzokról, a fogolyról, a mezei nyúlról, a medvérről), hanem az emberi környezethez túlzottan is alkalmazkodókról: az „urbanizálódottakról” is (a szarkáról, a varjakról, a nyestről), a kipusztult ragadozók helyét átvevő kóbor kutyákról és macskákról, az újkori „indigénakról”, a hazánkban újra vagy újonnan megjelent állatokról (például sakálról, a mosómédvéről, a nyestkutyáról).

E könyv magyar nyelven az első ilyen jellegű összefoglalás. Hogy egyik-másik megállapításával bizonyos csoportokat vitára ingerel, azt egyenest jónak tartom, s remélem,

hogy nem személyeskedő vita lesz belőle. A magam részéről minden érdeklődőnek ajánlom a könyvet, még hogyha nehéz is hozzájutni. Egyetlen helyről tudok mindössze, ahol biztosan kapható: a Mezőgazdasági Múzeum pénztára (postai utánrendeléssel, a 1367 Bp. Pf. 129. címen). (Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztálya, Budapest, 550 forint)

NAGY DOMOKOS IMRE

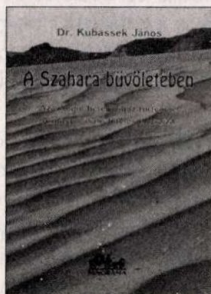
A Szahara bűvöletében

Azok a magyar tudósok, akik – akarva-akaratlanul – belesodródtak a nagypolitikának szélesebben – hol jobbra, hol balra – forduló kerekébe, gyakran váltak áldozatává e kerék veszedelmes ingadozó forgásának. A kitalált történetekben sem szűkülő Angol beteg című világhírű – kilenc Oscar-díjat elnyerő – film magyar hőse, Almásy László szintén nem dicsekedhetett azzal, hogy fölöttébb színes, de viszontagságos élete csupa „sikersztori” volt. Kubassek Jánosnak, az erdi Magyar Földrajzi Múzeum igazgatójának nagy Szahara-kutatónak most megjelent monográfiája, ez a gazdag forráskutatásra épülő mű (egyszer-smind krimiszerűen izgalmas olvasmány) nyomtatékos bizonyítéka az iménti állításnak.

A könyv nemcsak egy kiváló magyar kutató életét tárja elénk, hanem ugyanakkor pontos, megbízható képet is rajzol századunk történetének meghatározó eseményeiről és szereplőiről, kezdve IV. Károly magyar királytól a „sivatag hőiséig”, a tragikus sorsú Rommel tábornokig. Sőt, a második világháború utáni Magyarország népbírásgainak „munkamódszerébe” is bepillantást enged. A

mű hitelességét nem csupán a levéltári kutatások alapos adatközlései támasztják alá, hanem az is, hogy Kubassek János, aki történetesen Almásy László munkatársának, Kádár László geográfus professzornak volt tanítványa a Debreceni Kossuth Egyetemen, maga is személyes tapasztalatból ismeri a sivatag végtelenségének tetsző, sajátos varázsú világát. (Az ismertetés írója csak a líbiai sivatag széléig jutott el majdnem hatvan évvel ezelőtt, az ókori romvárosok maradványait keresve...)

Nincs mód arra, hogy a munka részleteibe, az életrajz színes szövevényei közé is behatoljunk. Ezúttal mindössze arra szeretnénk röviden utalni, hogy Almásy László elévülhetetlen tudományos eredményei mennyire fontosak. Almásy expedícióinak java része – miként a könyv szerzője írja – az óriási homokkö-fennsíkhoz, a szaharai Gilf Kebirhez kötődik. Almásy ennek egyik száraz-völgyében, a Vádi Szurában emberkéz alkotta bizonyítékokat talált arra, hogy úszásra alkalmas, többé-kevésbé állandó folyók is átszelhették a Szaharának ma már teljesen száraz pusztaságát. Mind régészeti, mind pedig életföldrajzi szempontból világraszóló volt Almásynak a fölfedezése, hogy az Uweinát-hegységben, pontosabban annak északi völgyében történelem előtti sziklafestmények találhatók. Az általa „Képek Völgyének” elnevezett terület barlangjában ugyanis táncjeleneteket és ifjas férfiak harcát ábrázoló képek kerültek napvilágra. Az úgynevezett zsiráfos barlang szintén arról tanúskodik, hogy e fal-képek olyan időkben készültek, amikor a Szahara helyén füves pusztaság lehetett, tehát a képek – hogy a nemrég elhunyt nagy

in African Archeologyban 1986-ban megjelent művében. A szaharai sziklaképeknek ugyan csupán a másolatait, de a harmincas évek elején kiállították Budapesten. (Medicina Kiadó, Panoráma Könyvek, 1999, Budapest, 307 oldal, 2400 forint)

KÁDÁR ZOLTÁN

Pannoniai vésett ékkövek

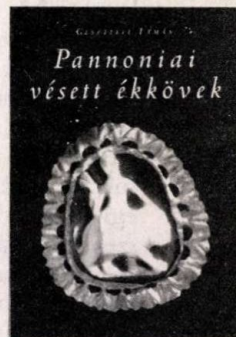
Gesztesy Tamás a művészettörténet és a régészet egyik ágába, a glyptikába, a drágakövésésnek és – közelebbről – a gemmáknak a világába vezet be az érdeklődőket és a szakértőket. Könyve ugyanis régen nélkülözött, alapos összefoglalása e témának.

Lapunk olvasói néhány évvel ezelőtt hátlapunkon gyönyörködhetek egy római kori vésett gyűrűfejen. A gemmán Mars hadisten menetelt meztelenül, leplezetlenül megmutatva teljes férfiasságát. A római korban a li-mes mellett felállított katonai erődökben és erődítményekben meg a hozzájuk kapcsolódó polgári településeken igen kedvelték a gemmát.

Hegykristályba, ametisztbe, karnelolba stb. véstek művészi gonddal apró jeleneteket, s aztán e vésett ékköveket gyűrűre vagy egyéb ékszerre illesztették rá. A gemmák túléltek az ókort, a középkorban is készültek mesterművek.

Gesztesy Tamás nemcsak a felhasználható anyagokat és a belőlük készült tárgyakat, no meg a gemmakészítő műhelyeket veszi számba könyvében: megismerjük belőle a Magyar Nemzeti Múzeum gemmagyűjteményét és létrejöttének kialakulását is.

A színes és fekete-fehér képekkel gazdagon illusztrált könyvecskét elsősorban a szakértőknek ajánljuk, de élvezetét lelheti olvasásában mindenki, aki szereti a szép tárgyakat. (Enciklopédia Kiadó, 1999, 160 oldal, 1200 forint)

– J –